

Monumentnummer*: 511964

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijkmonument
Inschrijving register* 18 december 2000
Kadaster deel/nr 82669/11

Woonplaats* Eindhoven, Nuenen
Gemeente* Nuenen, Gerwen en Nederwetten
Provincie* Noord-Brabant

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Nuenen	A			4038
Woensel	X			5272
Nuenen	A			4033
Woensel	X			5283
Nuenen	A			4040
Nuenen	A			3677

*Omschrijving***

Inleiding

Ensemble van stuw en Hooydonkse molen, beide gesitueerd aan (een aftakking van) de Dommel. De grondslagen van de molen gaan hoogstwaarschijnlijk terug tot in het midden van de negende eeuw; verwoesting door brand in 1564 en daarna weer opgebouwd. Restauratie in 1983. De Hooydonkse molen was in gebruik als koren-, olie-, schors- en houtzaagmolen.

Omschrijving

TWEE HOUTEN GEBOUWEN, elk op rechthoekige plattegrond en ter hoogte van een bouwlaag plus kap met riet en nokvorst, beide opstellen deels over het water op de linker- en rechter oever van de afgetakte Dommel gebouwd en staand op houten stammen, houten palen en bakstenen muurwerk. Aan de afgetakte Dommel hebben beide opstellen puntgevels, de andere korte gevels zijn als tentdak uitgevoerd. Tussen beide molengebouwen het wateropvoerwerktuig, zijnde een onderslagmolen bestaande uit twee open waterraderen van hout en staal, vier verticaal beweegbare sluisdeuren met haspels, kademuren, stortbed; houten loopbrug met houten hekjes afsluitbaar. Het houten gebouw op de rechteroever is in gebruik als woning en heeft een achtergevel met drie liggende

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

en twee staande veelruitsvensters, deur, bakstenen trap; de gevel aan de afgetakte Dommel is gepotdekseld en op een klein vierruitsvenster na blind; de voorgevel bevat links twee veelruitsvensters (liggend), een houten opgeklampte deur en twee kleine vierkante vensters en een liggend veelruitsvenster, in het dak een halfronde dakkapel; rechter zijgevel geheel blind. In de dakhelft voor een halfronde dakkapel, achter twee dakkapellen en op de nok een gemetselde schoorsteen. Houten gebouw op de linkeroever, in gebruik als opslag maar met behoud van maalwerk voor graan zijnde een oud eiken bintwerk met maalstoel en een houten gangwerk met bovenaandrijving, heeft in de voorgevel een dubbele deur en op de verdieping een negenruitsvenster; beide zijgevels geheel blind; de achtergevel bevat twee kleine negenruitsvensters. Halfronde dakkapel aan de achterzijde. Op ongeveer 200 meter stroomopwaarts in de Dommel betonnen stuw met vispassage en een betonnen - niet doorlopende - brug voor bediening van de stuwkleppen. Vier overlaadkleppen, staalconstructie, windassen en staalkabels.

Waardering

Het ensemble van Hooydonkse molen met stuw aan de (afgetakte) Dommel vertegenwoordigt algemeen belang omdat: het molen- en stuwrecht al eeuwenlang onlosmakelijk met elkaar zijn verbonden, hetgeen een historische twee-eenheid impliceert die in de opstallen tot uitdrukking komt; de stuw als historisch werktuig een essentiële functie in het voortbestaan van de Hooydonkse molen vervult; molen, stuw en Dommel in hun samenhang inzicht verschaffen in de geschiedenis van bedrijf en techniek alsook in de geschiedenis van de waterbeheersing en -huishouding; het ensemble van molen, stuw en (de aftakking van de) Dommel een opmerkelijk veelzijdig en samenhangend spectrum van historische belevings- en ervaringsmomenten biedt waarbij de directe omgeving, zijnde het gebied van de voormalige priorij van Hooydonk met onder meer de Agneshoeve (niet beschermd), begraafplaats met kapel (niet beschermd) en de restanten van de priorij zelf (beschermd) in een opmerkelijke dimensie voorziet.

Hoofdcategorie

Weg- en waterbouwkundige werken
Boerderijen, molens en bedrijven

Subcategorie

Waterkering en -doorlaat
Industrie- en poldermolen

Functie

Stuw
Watermolen

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument